

Heiki Vilep

RUPERTI JUTUPESA

Rohelised lood

Heiki Vilep

RUPERTI JUTUPESA

ROHELISED LOOD

Autoriõigus teosele © Heiki Vilep
www.vilep.ee

ISBN: 978-9916-9559-8-7

Illustreerisid Heiki Vilep ja AI
Toimetas Klair Ründva
Kujundas Heiki Vilep
Küljendas Margus Nõmm
Kirjastas OÜ Jutupesa kirjastus

Erilised tänud Pille Tammelale nõustamise eest illustratsioonide osas. Soovituste ja ettepanekutega aitasid Elise, Auli, Jonas jpt.

Kesköised teejoomised

Ühes tillukeses külas Eestimaa lõunapiiri lähedal elasid Rupert ja Vilbert. Nad elasid aleviku ääres ja nende maja taga laius aas. Pärast aasa tuli mets ja pärast metsa võis juba vabalt Lätimaale kiviga visata. Ükskord Rupert viskaski ja sellest tuli paras jama, sest üks läti karu sai pihta. Karu tahtis Rupertit pureda ning Ruperti õnn oli, et ta ei olnud luust ja lihast olevus. Rupert oli nimelt vaim. Ta oli majavaim. Miskipärast aga armastas Rupert elada hoopis saunas. Elas sauna peal lakas ja tundis end seal maru hästi. Ainult korra või paar päevas käis Rupert elumajas. Seal istus ta telekatoa ainukesse tugitooli ja vaatas koos pererahvaga telekat. Ruperti suurim sõber oli prügikastivaim Vilbert. Rupert käis vahel reisimas ka ja tõi oma sõitudelt kaasa uskumatuid lugusid, mida ta siis Vilbertile suure maja pööningul teelauas jutustas. Vilbert oli hakanud pööningut hellitavalt Ruperti jutupesaks kutsuma. Rupert leppis sellega meeeldi. Pesa, siis pesa. Jutupesa oli ikka parem kui näiteks seapesa.

Lisaks reisimisele kogus Rupert igasugu asju. Ta kogus neid samuti suure maja pööningule ja need vedelesid läbisegi ning kattusid ajapikku tolmuga. Ta kogus neid seepärast, et igal ajal oli oma lugu. Ja lugusid armastasid mõlemad vaimud.

Pererahvas elas majas ainult soojal ajal, siis kui väljas olid plusskraadid. Nädalavahetustel käidi saunas ka külmemal ajal. Vilbert oli seetõttu pisut üksildane. Ta nägi inimesi vaid siis, kui prügi ära visati. Kaas lahti, prügi sisse, kaas kinni. Kogu moos. Ja kui prügiauto prügikasti tühjaks valas, oli Vilbert natuke aega kurb. Kuni järgmise prügi saabumiseni. Inimesed elasid majas kahel korrusel. Alumisel ema ja isa, ülemisel kaks tütart ja kaks poega. Tütred Mari ja Meeli käisid juba koolis, aga vennad olid nooremad – Aaron alles aastane ja Kustas ehk Kusti kuuene. All korrusel oli peale vanemate magamistoa veel söögituba, köök ja suur telekatuba. Telekatuppa mahtusid peale hiigelsuure kumera teleka ära ka arvutilaud, klaver ja hästi pikk nurgadiivan. Kui vanaema ja vanaisa külla tulid, tehti nurgadiivanist lai voodi. Veel oli suure toa nurgas üks täiesti mõttetu tugitool. Mõttetu seepärast, et seal ei istunud peaaegu mitte kunagi keegi. Vähemalt nii arvati. Tegelikult istus Rupert seal üpris tihti ja

vahel isegi tukastas tunnikese.

Kesköised teejoomised elumaja pööningul olid Ruperti ja Vilberti lemmikud. Siis pajatati igasugu uskumatuid lugusid. Teaduslikke ja mitteteaduslikke, elust võetud ja väljamõeldisi.

Viimasel ajal oli teemaks roheline eluviis. See on selline eluviis, mis teeb loodusele väga vähe kahju.

Teeõhtutel muutsid sõbrad end kõvakübaraid kandvateks soliidseteks vanahärradeks, sest selline väljanägemine sobis kõige paremini rohkete tolmuste raamatutega, mis täitsid vanu raamaturiiuleid. Raamaturiiuleid aga oli pööningul mitu ja kõik nad olid raamatuid täis.

Kulunud ümmargusele lauale sätiti udupeened hiina portselanist teetassid. Vilbert tõi lagedale määrdunud kaardipaki, mille majaelanikud prügikasti olid visanud. Sõbrad võtsid istet kriuksuval nahkdiivanil ja süütasid lisaks laelambile veel põrandalambi, et kaarte hästi näha oleks.

„Vilbert, jaga kaardid välja!” kamandas Rupert ja kohendas end mõnusalt istuma. Kui tee oli tassidesse valatud, võis lõbus jutu- ja kaardimänguõhtu alata.

„Millest me siis täna pajatame?” küsis Vilbert.

Rupert võttis kaabu peast, sügas otsaesist ja pani kaabu tagasi pähe.

„Vaata, meil oli siin juttu, et peaks hästi loodusesõbralikult elama ja roheliselt mõtlema. Teeme siis nii, et ma jutustan sulle ainult rohelisi lugusid ja sina valid pärast parima loo välja!”

„Ja mis ma selle eest saan?” küsis Vilbert.

„Parima lugude hindaja tiitli!” vastas Rupert.

„Phäh! Seda auhinda ei saa ju isegi süüa!” oli Vilbert pettunud.

„Aga siis jätkadki loodusesse väiksema jalajälje,” seletas Rupert.

„Mis sa sogad! Mis jalajälje?” ei saanud Vilbert aru.

„Vaata,” seletas Rupert, „mida vähem sa enda ümber igasugu prahti ja tegevuse jälgi jätkad, seda väiksem on sinu looduslik jalajalg.”

„Kuule, ma elan iga päev ülenisti prügi sees. Kas minu looduslik jalajalg on siis suurem kui ma ise?” uuris Vilbert.

„See ei ole sinu, vaid majas elavate inimeste prügi,” lohutas Rupert. „Sinu jalajalg on null, sest sa oled vaim. Sa oled lihtsalt prügikastivaim, Vilbert!”

„Ah, et minu jalajalg on null?” oli Vilbert natuke solvunud. „Aga kui ma oma jalajälje sulle tagumiku peale jätkan, kas siis on ka null?”

„Ah, sa ei saa aru!” lõi Rupert käega. „Ma räägin sulle parem ühe loo vedelast elektrist.”

Vedel elekter

„Olgu,” nõustus Vilbert. „Hakka siis pihta. Ja paluks siis neid rohelisi lugusid hästi piraka jalajäljega.”

Rupert kõhis hääle puhtaks ja pani kaardid käest.

„Niisiis,” lausus ta näppu püsti tõstes. „Lendasin mina üle maade ja merede, üle mägede ja orgude.

Kord olid minu all suurlinnatuled, siis jälle pimedusse mattunud kolkakülad.

Ja siis, ühel õhtul, märkasin mereavarustes saart.

Sellist tillukest saart, millel paistis olevat vaid mõni üksik külakene. Mõtlesin, et puhkan veidi ja laskusin ühe kaldaäärse küla servale. Istusin suure kivi otsa ja hakkasin jälgima, kuidas inimesed edasi-tagasi sagisid.”

Rupert tegi pausi ja rüüpas rõhutatud aeglusega teed. Et pinget üles kruttida, muidugi. Asetas siis veelgi aeglasemalt tassi tagasi lauale ja vaatas kaaslase poole.

„Noh?” niheles Vilbert.

„Oli juba parajalt hämar, kui märkasin keset õue kaevu. Sellist omamoodi kaevu. Omamoodi sellepärast, et ta oli selline kõrge ja uhke katusega.

Katusel oli antenn ja katuse all mingid vardad. Kõige kummalisem oli, et kaev ise justkui helendas ja sädeles. Mida hämaramaks läks, seda heledam sädelus tundus. Kaevus oleks nagu suur säraküünal peidus olnud. Või isegi mitu.”

„Noh?” oli Vilbert kannatamatu.

„Siis märkasid, et inimesed ronivad ämbritega kaevule ja ammutavad sealt miskit ämbritesse. Kummarduvad üle kaevuääre, võtavad ämbrid täis ja lähevad koju.”

„Nojah, ega igal saarekesel polegi ju veevärki,” arvas Vilbert.

„Oota!” jätkas Rupert. „Panin tähele, et kui inimesed kodust väljusid, olid aknad pimedad, kui aga ämbritega koju jõudsid, süttis natukese aja pärast akendes valgus.”

„Panid lihtsalt tule põlema,” oletas Vilbert.

„Aga miks nad siis enne pimedas istusid?”

Vilbert oli vait.

„Läksin siis asja lähemalt uurima ja korraga ilmus mu kõrvale kohalik kaevuvaim Lupstin. Küsisin, et mis helendus see kaevust tuleb ja mis värk nende tuledega on. Lupstin siis seletas mulle ära, et kaevus on elekter. Et nagu mõnes kaevus on vesi, nii on selles kaevus elekter. Mina muidugi vaidlesin vastu,

et vesi koosneb väikestest molekulidest ja voolab, aga elekter ju ei voola. Tema aga seletas, et see elekter siin voolab nagu vesi ja koosneb ka väikestest molekulidest. Elektrimolekulidest. Olin sõnatu ja vahtisin kaevu katusel olevat varrast. Kaevuvaim ütles, et see on piksevarras. Et sellega kogutakse kaevu elektrit. Et kui mõni pilv varda otsa kinni jääb, siis voolavad elektrimolekulid mööda varrast kaevu.”

„Uskumatu,” pomises Vilbert endamisi.

„Ausõna,” kinnitas Rupert ja jätkas.

„Läksin siis kodudesse asja uurima ja mis ma nägin! Ämber elektriga oli igal pool kenasti põrandal ja sinna sisse oli pistetud erineva jämedusega voolikuid. Üks voolik viis televiisorisse, teine laualampi, kolmas pesumasinasse ja üks isegi moblu laadijasse. Lupstin noogutas minu imestunud ilme peale mõistvalt ja kinnitas, et majapidamismasinad rüüpad elektrit päris tublisti.”

„Meie Rupert luuletab ikka täiega!” arvas Vilbert.

„Ise sa luuletad!” muigas Rupert, võttis laualt kaardid ja käis välja ruutu kaheksa.

„Kuule, Rupert!” Vilbert hakkas toolil nihelema.

„Aga kui see elekter oli seal vedel, siis võis teda ju juua ka?”

„Muidugi võis! Aga mitte palju.”

„Miks palju ei võinud?”

„Vaata, kui liiga palju vedelat elektrit jood, siis lähed helendama nagu lambipirn.”

„Ja mis siis,” arvas Vilbert. „Ongi ilus vaadata!”

„Kõige hullem on see, et sa hakkad metallist asju ligi tõmbama ja suured metallist asjad hakkavad sind ligi tõmbama. Nagu magnet või nii.”

„Ahsoo,” imestas Vilbert. „Et kui oled elektrit joonud ja nõjatud näiteks bussipeatuses vastu posti, siis bussi peale minna ei saagi.”

„Miks?” küsis Rupert.

„Noh, sa jääd lihtsalt posti külge kinni. Sest post on ju metallist.”

„Vist küll, jah,” oli Rupert nõus. „Tead, ma mõtlen hoopis sellist asja, et kui ma kõrgeks ametnikuks saaksin, siis laseksin endale metallist tooli teha, mis on põranda küljes hästi kõvasti kinni.”

„Miks?” uuris Vilbert.

„Noh, siis ma muudkui rüüpaksin vedelat elektrit ja mind ei kangutaks minu tooli küljest keegi lahti. Jääksingi eluajaks hea palga peale, säraksin ja mõtleksin uusi säravaid asju välja.”

„Hea mõte!” arvas Vilbert.

Gaasilehmad

Järgmisel õhtul koguneti jälle pööningule. Kusti oli juba enne teisi kohal.

„Kas te teate midagi biogaasidest?” küsis Kusti Rupertilt ja Vilbertilt. „Kuulsin, kuidas televiisoris nendest räägiti, aga ma ei saanud üldse midagi aru.”

„Mina tean!” vastas Vilbert. „See on see gaas, mis tagumikust välja tuleb.”

„Oota,” segas Rupert vahele. „Mina tean päris täpselt. Ma käisin hiljuti ühes farmis, kus seda biogaasi toodeti.” Ta jagas kaardid välja ja valas tassi saja-aastast teed.

„Kuulake siis,” alustas Rupert ja kõhis hääle puhtaks.

„Hõljun mina rahulikult ühte lauta sisse ja mida ma näen! Lehmad on pikas rivis lahtritesse jaotatud ja nende ümber on igasugu torud ja voolikud. Täpselt nagu haiglas elustamisosakonnas! Nisade küljes ripuvad voolikud, mis koguvad lehma seest piima ja tagapool jookseb mingi lint, kuhu on kogutud kõik see, mis lehma päris tagumisest otsast välja tuleb.”

„Uskumatu!” vangutas Vilbert pead.

„Ausõna!” kinnitas Rupert. „Ise nägin!”

Ta rüüpas teed ja jätkas:

„Piim jooksis mööda torusid piimapaaki ja sõnnik sõitis lindiga sõnnikupaaki. Pärast uurisin internetist järgi, et seal paagis käis mitu kuud korralik käärimine ja kõik see soe, mis seal eraldus, muudeti elektriks. Vot see on juba midagi!”

„Ahsoo,” imestas Vilbert. „Tead, ühes laulus tehti peedist pesumasin. See kõlab umbes samamoodi, et sõnnikust saab elektrit teha! Uskumatu!”

„Aga nii on,” kinnitas Rupert.

„Vaesed lehmad,” tundis Kusti loomadele kaasa.

„Noojah,” nõustus Rupert, „aga sa mõtle sellele, et sõnnikust tehtud elektriga saavad inimesed toa soojaks kütta.”

Rupert pani kaardid käest, sest kaardimängust ei tulnud nagunii midagi välja.

„Ma võin teid lohutada sellega, et leidus üks väga tark inimene, kes näitas kõigile inseneridele, kuidas saab asju hoopis lihtsamalt lahendada.”

„Mismoodi siis?” Kusti rüüpas kah lonksu saja-aastast teed ja purskas selle kohe suust välja. „Kes see tark inimene siis oli?”

„Tuli Leida Setumaalt, päästis ühe lehma torude küljest lahti ja viis koju. Ta ütles, et milleks selline hullumeelne masinavärk üldse vajalik on, kui sooja

saab ju otse lehma küljest.”

„Appi, kui nutikas!” Vilbert lausa plaksutas.

„Jah,” jätkas Rupert. „Viis lehma koju, pani ta pikali ja keeras vastu lehma magama. Magas kohe mitu tundi jutiga ja kui ärkas, oli tuba ka mõnusalt soe.”

„Jah,” mõtiskles Kusti, „aga kui lehmal tuleb kakahäda peale ja ta paneb ühe korraliku lehmakoogi keset tuba maha?”

„Noh, siis saavad lapsed seal sees paljajalu paterdada,” arvas Vilbert. „Kook on ju ka soe.”

„Ei,” segas Rupert vahele. „Leida õpetas lehma ilusti õues käima. Tõmbas talle kaks paari kummikuid jalga ja lasi jalutama nagu koera. Lehm tegi õues häda ära, sõi sealtsamast muruplatsilt oma kõhu täis ja tuli jälle kenasti tuppa tagasi. Hommikul ja õhtul sai temalt piima ka. Ja piima sai nii palju, et jätkus naabritelegi. Elektriradiaatorid visati minema, sest neid polnud enam vaja. Pealegi oli lehm nii suur, et vastu teda mahtus magama kogu pere. See oli ilus vaatepilt – inimesed magasid vastu lehma nagu põrsad vastu siga.”

„Kuule, Rupert!” muigas Vilbert. „Mingist hetkest alates ajad sa jälle pada!”

„Ise sa ajad!” tegi Rupert solvunud näo. „Leida kutsuti veel pealinna ja pandi orden ka rinda!”

„Huviav, miks linnades lehma radiaatorite asemel ei kasutata?” küsis Kusti.

„Vaata, Kusti,” seletas Rupert, „linnas jääb lehm liftiukse vahele kinni.”

„Aga käigu siis trepist!” pakkus Kusti.

„Kas sa kujutad ette, kuidas kaks lehma trepi peal kohtuvad? Nad ei mahu ju üksteisest mööda! Isegi kui nad on viisakad ja hästi kasvatatud. Pealegi ei viitsi üks normaalne lehm mitmendale korrusele ronidagi.”

„Jah, sul võib õigus olla,” nõustus Kusti ja tõusis.

„Ma pean nüüd tuttu minema. Homme sõidame ära linna.”

„Ahsoo? Või linna? Kahju...” Vilbert pakkis kaardid kokku ja Rupert rüüpas tee lõpuni.

„Teiega oli päris meeldiv koos viibida!” lausus Rupert viisaka kummarduse saatel.

„Oli jah,” nõustus Vilbert ja kummardus nii sügavalt, et tema kaabu läks läbi põranda.

„Aga me tuleme tagasi,” lohutas Kusti. „Juba järgmisel nädalavahetusel.”

„Eks me siis ootame ja paneme uued jutud valmis,” lubas Rupert.

„Aga paluks miskit vähem rohelist. Sest muust enam ei räägitagi ja mul on täiega kopp ees.”

Buugivuugi

„Olgu,” olid Rupert ja Vilbert nõus ja lehvitasid Kustile järele, kui see trepist alla läks.

„Lahe kutt!” arvas Vilbert.

„Igatahes!” kinnitas Rupert.

„Ma lähen nüüd koju!” ütles Vilbert ja kadus.

Rupert kolis sauna ja tegi kaminasse tule. Lavaruum oli veel pererahva eilsest saunaskäigust soe ja Rupert ronis lavale pikutama.

„Küll on hea,” pomises ta endamisi, „pole vaja ei lehma ega radiaatoreid. Viskad paar halgu alla ja nii mõnus on olla.”

Siis hakkasid Rupertile meenuma pööningul jutustatud lood.

„Ma vist panin natuke üle võlli oma lugudega. Poiss läheb nüüd linna ja jutustab sõpradele, kuidas elektrit saab kaevust ämbriga võtta ja kuidas tuulikud ära süüakse.”

Korraga võttis sõna Vilbert, kes oleks nagu pidanud prügikastis magama:

„Veel hullem, kui ta päikesepargi taskulambiga valgustamisest või õhku lendavatest autodest

räägib.” Vilbert oli vaikselt sauna imbunud ja lebas nüüd Rupertist üks korrus allpool saunalava trepil. „Noh, kas und ei tulnud või?” tõgas Rupert. „Vanaks oled jäänud või?”

„Tead, ma tõesti ei saanud magama jääda. Muudkui kujutasin ette, kuidas kogu riik lehmaküttele üle läheb ja autojuhid hirnuvad naerda nagu hobused, kui lehmad kummikutes üle tee lähevad.”

„Noh, mul on veel igasugu mõtteid varuks,” naeratas Rupert. „Tahad, ma räägin sulle kokutavast porgandist? Või sebrast, kes oli kord must, kord valge?”

„Tead, hoia need jutud järgmiseks korraks. Las Kusti kuuleb ka.”

„Olgu,” nõustus Rupert. Ta ronis lavalt alla ja viipas Vilbertit kaasa. „Tule vaata, mis ma pööningult leidsin!”

Kamina peal seisis vana grammofon.

„See käib veel vändaga käima!” seletas Rupert. Ta väntas mõned tiirud ja mõnusa krigina seest hakkas kostma muusikat.

„See on buugivuugi!” seletas Rupert ja tema puusad hakkasid rütmiliselt liikuma.

„Noh, Vilbert!” hõikas ta ringi karates, „tule ragista oma vanad kondid lahti!” Ja Vilbert tuligi.

Nad kargasid ja huilgasid nagu segased ja naabrite akendes süttisid tuled.

„Püstihullud!” pomiseti kardinate tagant.

Korraga jäi Rupert seisma.

„Kuule, Vilbert!”

„Noh?”

„Me unustasime ühe energialiigi hoopis ära!”

„Millise?”

„Lolluse energia. Vaata, vanarahvas ütleb, et kiida lolli, siis loll poeb nahast välja.”

„Noh, ja siis?” ei mõistnud Vilbert ikka veel.

„Räägitakse, et maailmas on enamus inimesi lollid, või noh, vähemalt rumalad. Kui õige hakkaks neid kiitma! Kiidaks hommikust õhtuni ja lollid muudkui rabeleksid? Sa mõtle, milline hulk kasutamata energiat!”

„Tõepoolest,” nõustus Vilbert. „Teeks kiidetud lolluse jõul töötavad elektrijaamad ja see oleks täiesti puhas ja taastuv energia!”

„Jah,” mõtles Rupert kaasa. „Lolle võib panna rattasse jookma nagu oravaid või rotte.”

„Just!” kiitis Vilbert takka. „Nad võiksid tuulikute labasid vändaga ringi ajada, kui tuult ei ole. Ja eriti laiskadele lollidele, kellele kiitmine ei mõju, võiks halvaks läinud toitu sisse süüa ja panna nad koos

lehmadega biogaasi tootma.”

„Oota,” pidurdas Rupert hoogu, „ma olen kuulnud ka sellist ütlemist, et maailma valitsevad lollid ja petised. Ja kui valitsustest lollid ära võtta ja elektrit tootma panna, siis jäävad valitsustesse ju ainult petised?”

„Selle peale ma ei mõelnudki,” sügas Vilbert kukalt. Rupert vaatas vaikeks jäänud grammofoni ja pööras plaadil teise poole.

„Kallis sõber Vilbert,” ütles Rupert laialt naeratades, „õnneks või kahjuks ei ole ka meie sinuga need kõige targemad siin päikese all. Ja kuni meid pole veel rattasse jooksma pandud, tunneme mõnu suurepärasest muusikast ja saunast!”

„Elagu buugivuugi ja rokenroll!” hõiskas Vilbert ja sõbrad vihtusid tantsida, nii et põrandalauad kriuksusid ja leek kaminas kaasa hüples.

Korraga jäi Vilbert seisma.

„Rupert! Kus mu auhind on? Ma pidin ju auhinna saama, kui ma parima jutu välja valin!”

„Aga sa ei valinud ju!” vastas Rupert.

„Valisin küll, ma lihtsalt unustasin sulle öelda. Mulle meeldis see kummikutes lehm. Anna nüüd auhind siia!”

„Tead, sulle kui suurimale sõbrale tegin ma maailma

suurima kingituse. Aga ta on kaugel kosmoses ja kuna ta on musta värvi, siis pole teda näha ka.”

„Misasja?” Vilberti nägu vajus pikaks. „Kosmoses?”

„Noojah, see auhind... see on suur must auk meie galaktika keskel!”

„Must auk?” Vilbert oli pettunud. „Mis ma temaga peale hakkam?”

„Noh, vaatad mõnikord tema poole ja õhkad: „Minu must auk!””

„Tead, õhka ise! Ma tahan midagi katsuda.”

„Olgu,” lohutas Rupert, „mul on sulle teine auhind ka. Vaata, me joome siin saja aasta vanust teed. Nüüd kingin ma sulle uue tee – Linnutee!”

„Noh, anna siis siia!” sirutas Vilbert käe ette.

„Linnutee – see on meie galaktika! See ongi see taevatähtede parv, kus meie päikegi asub. Ja kõik need tähed koos meie päikesega tiirlevad ümber sinu musta augu! Sa oled nagu jumal, Vilbert!”

Vilbert istus seina äärde pingile ja ei teadnudki, kas olla pettunud või õnnelik. Auk auguks, aga tähed olid ju täitsa ilusad!

„Aitäh, Rupert!” lausus ta lõpuks naeratades. „Sa oled ikka tõeline sõber!” Ta astus uksest välja saunaesisele terrassile ja jäi pea kuklas tähistaevast vahtima. Ta tegi seda hommikuni.

Sisukord

Kesköised teejoomised ... 3

Vedel elekter ... 9

Banaania ... 15

Naeruenergia ... 21

Olgu jääv meile päike ... 27

Pabahh! ... 33

Gaasilehmad ... 39

Buugivuugi ... 45

Sisukord ... 52

